

Kvalitet

Av Aleksí Wildhagen

Frihet finnes ikke fysisk, kun som idé.

Jeg skal altså snakke om «kvalitet», og la meg da begynne med å foreslå at kvalitet er noe hvis formål er å måle noe utenfor en selv, noe fysisk, altså. I begrepet «kvalitet» finnes en definisjonstrang, et behov for å klassifisere noe ved hjelp av logikk, kunnskap og erfaring. Denne trangen og dette behovet, som må sies å stamme fra en logisk verdensanskuelse, er problematisk både i seg selv generelt og i bedømmelser av kunst spesielt. Det er problematisk ettersom trangen til å definere og behovet for å klassifisere oppfattes konkluderende og avsluttende. Gjennom å avslutte noe blir dette «noe» plassert, og dermed avsluttes også dets potensial. Kunst handler i liten grad om konklusjoner og svar, men heller om begynnelse.

Logikk, kunnskap og erfaring, altså – et fint trekløver i en logisk verden, men realiteten er at verden består av mer enn dette. For når en trer ut av det fysiske sanselige og ser på innsiden av individet, er det innlysende at verden består av mer enn logikk, kunnskap og erfaring. Den indre verden er proporsjonalt sett like kolossal og vel så kompleks som den ytre virkelighet, men i og med at den ikke er fysisk,

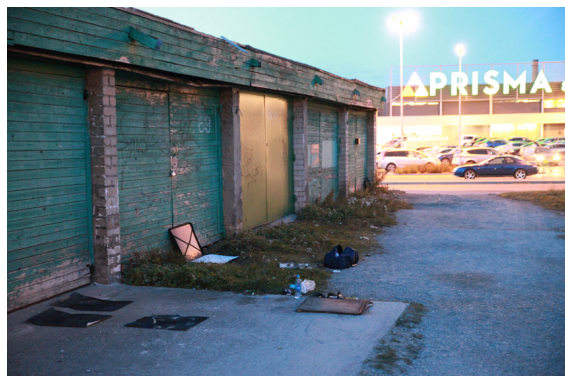
makter vi heller ikke å favne den. Den indre verden opptrer hinsides våre evner til å sammenfatte informasjon. Den indre verden beveger seg i et tempo som ikke lar seg måle. For det finnes ikke en konstant i den indre verden; hurtig og langsom er irrelevante begreper, tid og rom likeså. På sitt beste er dette forenklete begreper, uten evne til å oversette livet innenfor til logikken utenfor.

Vi trigges av og elsker hodets eventyrlyst, og vi hater det – det gjør alle. Vi sliter oss ut, takket være dette fornuftens og ufornuftens organ. For vi går alle rundt og veksler mellom å være mer eller mindre gærne. Det normale finnes ikke; det normale er et passivitetens kjennetegn, *namedroppet* for å svøpe deg inn i felleskapet, inn i trygghetens komfortable dvalemodus – langsomt sløves du, «VÅKN OPP, er De grei, vi har noe å utrette her!» Men hva?

Vi stiller spørsmål uten svar, for spørsmålene er ikke formulert slik som spørsmål skal formuleres i en fattbar, rasjonell virkelighet. Spørsmålene har i seg en opposisjon mot nettopp det fattbare, som om de vil bevise det umulige i en fysisk virkelighet alene. Og der er vi, til-

synelatende totalt uvesentlige, manifestasjoner av mening, svært navlebeskuende. Vi makter ikke å se mening uten oss selv i verden, vi *er* meningen. Mening fattes i øyeblikk, alene, umulig å formidle. Mening er en symbiose av følelser og fornuft, fysikk og psyke, et ytre og et indre.

Tallinn. Dokumentasjonsfoto fra en produserende tegnerreise til Helsinki – St. Petersburg – Tallinn – Riga. Foto: Aleks Wildhagen (2015)

«Kvalitet» er egentlig et begrep oppfunnet for å forstå, plassere og rasjonelt konkludere noe som er fysisk sanselig. Likevel opererer vi med begrepet i sammenheng med skapende yrker, hvor (kunst)objektet ikke alene kan bedømmes, men hvor vurderingen også må innbefatte det *rommet* objektet skaper i den som opplever det.

Så hvordan er det egentlig vi måler kvaliteten på kunst? Med erfaring og intuisjon, følelser og fornuft, og sist, men ikke minst: ved hjelp av ord. I bedømmelsen av kunstnerisk kvalitet må den fysiske forståelsen av et uttrykk sammenfattes med en indre respons, altså en subjektiv, privat dialog – et rom. Det er det rommet et kunstverk skaper i møte med betrakteren, som avgjør hvorvidt kvaliteten er god eller dårlig, men rommet lar seg ikke måle opp; rommet er uhandterlig, og det er som sagt

privat. Objektiv god eller dårlig kvalitet som et fiksert svar innenfor kunstfeltet eksisterer i så måte ikke. Kvalitet i kunst-sammenheng er flyktig og kan ikke favnes som fakta – den må oppleves og erfares individuelt. Kvaliteten i et verk kan heller ikke fikseres, den er foranderlig. Problemet med å skulle klassifisere kunst som bærer av god eller av dårlig kvalitet, er at det resulterer i en konklusjon, en dom. Jeg er av den oppfatning at man burde være varsom med å konkludere – og spesielt varsom med å konkludere kunst. Ordet er ikke sannhet, kunst er ikke sannhet, de fremmer forslag om sannheter med spørsmålstejn.

Hva med «tilstedeværelse»?

Tilstedeværelse – et moteord jeg selv har forklart nødvendigheten av – høres flott ut. Men jo mer jeg har tenkt og erfart, handler kunstpraksiser i like stor grad om mangelen på tilstedeværelse. Det å være til stede må forklares, og det må forklares og forstås med tanken, for der den fysiske tilstedeværelsen er konstant – i og med at du ikke kommer unna kroppen din, som du tross alt er fysisk bundet til –, er tankene derimot nettopp *ikke* stedbundne, men frie og kan bevege seg deretter. Og det er når tanken frir seg fra sted, at individet er på sitt mest ærlige – nå kan kroppen gjøre det psyken sensurerer av analytisk fornuft, risikovurderinger og annet viswas. Jeg slår et slag for mangelen på tilstedeværelse.

I egne prosesser liker jeg å bli visuelt overrasket. Når noe er rett, faller det ofte sammen med at jeg har jobbet meg inn, sluttet fornuften og latt kroppen – hånd og øyne – ta over. Hodet er da først et kartotek av flimrende bilder og setningsstumper, til slutt helt tomt og stille. Det er hånden og øynene som foregriper historien og gjør de rette valgene. Hodet fungerer fritt og ulogisk. Bildet lander rett før kropp

og blikk tømmes, eller rett etterpå, eller det omstartes, for det finnes ingen mal, og hodet kan ikke strigles eller kalkuleres.

Om tanken er stedbunden, trer konklusjonen inn, og med det avsluttes et potensial – og når potensialet er avsluttet, er tanken avsluttet. Tanker skal – forsøksvis – favnes, for uansett hvor hardt tanker tas og tenkes, er det som alltid slipper fri, mentale bevegelser videre.

Og kvalitet? Ordet «kvalitet» er et redskap, presist i visse henseende, men overrepresentert og i seg selv ganske kjedelig. Kvalitet kommer av sammenligning, sammenligning kommer av erfaring, erfaring kommer av nysgjerrighet, nysgjerrighet kommer av undring, undring kommer av manglende forståelse. Alt kan ikke forstås; noe må bare oppleves.

Aleksi Wildhagen er billedkunstner. Wildhagen jobber prosjektbasert og prosessorientert med maleri og tegning, ofte utført utendørs i én økt hvor målet er autonome arbeider påvirket av sted. Utstillingen Reisetid, som viser arbeider innsamlet på reiser i Helsinki, St. Petersburg, Tallinn og Riga vises i Spriten Kunsthall fra 5. februar til 12. Mars 2016. <http://alexiwildhagen.blogspot.no/>

